

NŐI ARCOK EGY FELVONÁSBAN

A MásSzínházzal a női identitás nyomában

Vajon mennyire fontos eleme az identitáskeresésnek a nemi identitás megfogalmazása? Előbbre való-e, ha fogyatékkal élő valaki, annál, mint hogy nő? A MásSzínház szerint nem. Hiszen valamiben mindannyian mások vagyunk, viszont képmásként legalább annyira hasonlítunk is egymásra.

- ◆ Ditti és Szabina története a Jurányi Ház büfájében kezd kibontakozni előttem. Ide ülünk le az alkotókkal a próba előtt, hogy elmeséljék, miképpen is született a MásSzínház legújabb előadása, a Képmás, amely egy testvérpár női identitáskeresését kíséri végig a gyerekkortól a középkorúságig. Közülük az egyik, Ditti fogyatékkal élő.

Az alapötlet Bakonyvári Krisztitől ered, aki tíz éve a társulat tagja, és már több darabot rendezett, mégis ez az első integrált színházi előadás, amelyet ő álmodott színpadra. A történet alakításában az egész szereplőgárda részt vett. „Furcsa módon a próbafolyamat éppen kilenc hónapot ölelt fel, akárcsak egy várandósság. Az első félévben főként beszélgettünk, játszottunk, improvizáltunk. Mindannyiunk közös élményanyagából született az előadás. A saját emlékeink, történeteink bújnak meg benne – kezdi Kriszti, aki az öt színészt is a koncepció nyomán válogatta ki a társulattól. – Mivel nem egy megírt szöveget dolgoztunk fel, fontos volt, hogy olyan társakat válasszak, akik meg tudták és meg akarták osztani magukról a gyermek- és kamaszkoruk idevonatkozó pillanatait. Már az elején kiderült: a női identitással kapcsolatban egytől egyig felmerült bennünk a másság kérdése. Mindenkinek közös élménye ugyanis, hogy valamiben különbözik.”

HÚS-VÉR MESE SZÜLETIK

Az öt lány – hárman Ditti, ketten Szabina szerepét testesítik meg felváltva – egytől egyig szívesen hallja vissza a saját mondatait. Történeteiket Jozsef Zsófi írta kerek egészszé. Orsi, Dorka és Hanna azt mondja: szeretik a lányt, aki valahol hármukból gyúródott egygé. „Ki tudom adni magam Ditti szerepében” – fogalmazza meg Orsi. Tőle ered egyébként a testvérek közötti viszony egyik legszívmenetesebb vonása: „Amikor csúfolják, a testvére megvédi” – meséli Orsi Dittiről. Közben azonban kiderül, hogy Kriszti próbák során feltett kérdésére: ki a legfontosabb férfi az életében, ő a bátyját említette. Az óvó, védelmező Áront. Hát, így írja az élet ezt a mesét.



Dorka mást hozott elő a gyerekkorából. A csontig hatoló élményt, amikor egy ünnepségen sokak előtt dalolhatta „A csudálatos Mary”-t, és hatalmas sikert aratott. Igazi ajándék, hogy újra elénekelheti a dalt. „Nagyon szeretek szöveget tanulni, és itt sokat beszélhetek” – mondja boldogan, és Kriszti megerősíti a lelkesedést. „A csapat 40 oldal szöveget dolgozott fel három hónap alatt. Dorka pedig az egész darabot kívülről fújja, ha kell, ő súg a próbákon, nem pedig én.”

Hanna mosolyog. Ő egy rég szeretett mesehőst hozott a történetbe, Ditti képzeletbeli barátjának személyét: Alizt, Csodaországából. Mert ahogy mondja: a többség furcsának látja, akárcsak őt saját magát. Amikor a színpadra lépésről kérdezem, lesütött szemmel súgja: „Még csak kicsit izgulok, de aztán ez majd nő, nő, és az előadásra ekkora lesz” – húzza szét a két tenyerét a lehető legtávolabbra. Orsi és Dorka rázza a fejét: ők nem lámpalázások soha. „Hét éve vagyok itt – magyarázza Orsi –, úgyhogy kiállok, és megmutatom a nézőknek: képes vagyok rá. Ilyen egy vérprofi.”

ÖNISMERET ÉS EGYENRANGÚSÁG

„Sokkal nagyobb színpadi rutinjuk van, mint nekem. Mindent tőlük tanulok, de leginkább az önbizalmat – nevet Barbi, Szabina egyik megformálója, amikor arról kérdezem, mi az, amit a három Dittitől szívott magába. Ahogy meséli: nem volt nehezebb számára megnyílni, csak mert a testvére rendezte az előadást. Sőt, sokszor pillantottak össze nosztalgikusan Krisztivel, amikor előkerült egy-egy történet a múltból. – Pszichológushallgatóként látom, hogy a próbafolyamat felért számomra egy önismereti tréninggel.”

Réka, a másik Szabina először állt színpadra a Mászínház tagjaként. „Sokféle társulatban játszom, és nem láttam furcsábbnak vagy nehezebbnek a próbafolyamatot, mint bárhol máshol. Nem kellett beilleszkednem: idejöttem, beálltam, és kész” – zárja rövidre a kérdést nevetve.

„Éppen ebben látom az előadás nagy erejét – fűzi hozzá Kriszti –, a mi hetünk közös működésében, az egyenrangúságban, amelynek létjogosultságát üzenni is szeretnénk. A megismert történetek hatására, ha meglátok egy sérült nőt az utcán, a hozzáállásom teljesen más alapról indul, mint eddig.”



KÜLÖNBÖZŐ, DE UGYANAZ

A próbaterebben ugyanaz a derű marad velük, mint addig, de szép lassan minden sejtjüket átjárja a koncentráció. Ismételni, ismételni, ismételni – így hangzik a jelszó, hiszen ahogy Kriszti mondja, a fogyatékkal élő színészek esetében ez a legfontosabb: a folyamatos próba, két-három hét szünet után ugyanis elfelejtődnek a dolgok. Annak érdekében pedig, hogy sikerüljön a legnehezebb: a váratlan helyzetekben is jól improvizálni, már egy-két hete nem változtatnak semmin, csak elejétől végéig játsszák újra és újra a darabot.

A bemelegítés során Zsófi mutatja a gyakorlatokat. Először érintik a vállat, a csípőt, a térdet, azután szép lassan mindenki körbe áll, és egymáson folytatják a feladatot. Közben mintegy csatakiáltásként együtt harsogják: váll, váll, csípő, csípő, térd, térd, boka, boka... és így tovább. A nézőtérben ülők, azt gondolom: mennyire különböznek egymástól. Heten ezerfélék. Közben meg ugyanazok: nők, lelkesek, boldogok, akik üzenni akarnak a világnak. A többi meg részletkérdés. ♦

A MáSzínház társulata 12 éve dolgozik enyhe és közepsúlyos értelmi fogyatékossgal élő színészekkel. A társulat a „Képmás” című darabot ősztől középiskolákba szeretné elvinni tantermi előadás és hozzáfűzött foglalkozás keretében. Emellett a próbafolyamatról dokumentumfilm is készült, amelyet egyetemi órák során mutatnának be: gyógypedagógiai, pszichológiai, drámatanári képzések keretében szeretnék beszélni arról, mit is jelent létrehozni egy integrált színházi előadást.

AMIT MA
MEG
TEHETSZ
HOLNAP
MAS TESZ
MEG
VELED



BORÓKAI GÁBOR

AZ IGAZ
SÁG
FÁJHAT, DE
HASZ
NOS



VÁCZI ISTVÁN

FEJ *és* ÍRÁS

heti választ

A FOTÓ
LEHET
FEKETE
FEHER
A VALÓ
SÁG
NEM



STUMPF ANDRÁS

TÚL KICSI
A VILÁG
AHHOZ, HOGY
BEZAR
KÖZ
ZUNK



VÖRÖS SZABOLCS